

Урок 28. ІМЕННИКИ-СИНОНІМИ, ІМЕННИКИ-АНТОНІМИ, БАГАТОЗНАЧНІСТЬ ІМЕННИКІВ

Дата _____

Клас _____

Мета: актуалізувати знання учнів про іменники-синоніми, іменники-антоніми, багатозначність окремих іменників; розвивати вміння вибирати з ряду синонімів іменники, які відповідають змісту висловлювання; збагачувати мовлення школярів; виховувати старанність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (вправа 100, с. 49)

— Поясніть лексичне значення виписаних слів.

Вугілля — чорний предмет, що походить з дерева.

Потяги — поїзди із багатьох вагонів.

Пасажири — люди, які здійснюють поїздки різними видами транспорту.

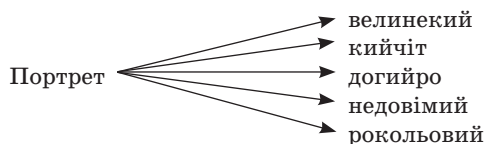
— Назвіть граматичні ознаки цих слів.

Кілька учнів біля дошки виконують звуко-буквений аналіз виділених слів.

2. Каліграфічна хвилинка

Пп Пп Пп пп ор портрет

— Утворіть словосполучення.

Гра «Сито»

— Доберіть з довідки слова та запишіть речення.

Портрет пише...

Море малює...

Пейзажист передає красу природи у...

(*Шофер, портретист, моряк, пекар, моренїст, піанїст, пейзаж*)

3. Вправа «Незакінчене речення»

День — ніч — це іменники-... (*антоніми*).

Горизонт, виднокїл, обрїй — це іменники-... (*синоніми*).

Нїс човна. Кїрпатий нїс. *Нїс* — це ... іменник. (*Багатозначний*)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми будемо вчитися добирати іменники-антоніми, іменники-синоніми, поговоримо про багатозначність деяких іменників, будемо вчитися визначати пряме й переносне значення іменників.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Пояснювальний диктант за вправою 101 (с. 50)

Читання слів «ланцюжком»

— Запишіть під диктування виділені іменники.

— Доберіть до них антоніми, наприклад: війна — мир, герой — зрадник

і т. ін.

— Які з поданих іменників називають конкретні дії?

2. Роль антонімів у тексті

— Прочитайте з дошки прислів'я та приказки. Поясніть їх значення.

Вчення світ, а невчення — тьма. Правда кривду переважить. Незнайко на печі лежить, а Знайко по дорозі біжить. Хто в темряву дивиться, той од світла кривиться. Праця людину годує, а лінь марнує.

— Який ми можемо зробити висновок про роль антонімів у реченнях? *(Вони допомагають увиразнити мовлення, точно висловити свою думку або загострити увагу на чомусь особливому, дають можливість яскравіше виразити протилежні явища.)*

3. Іменники-синоніми (вправа 102, с. 50)

- Читання учнями поданих слів.
- Добирання іменників-синонімів з довідки.

Бажання, хотіння, забаганка. Базика, пустомеля, пустодзвін. Квартира, помешкання, оселя.

Колір, барва, фарба. Маля, немовля, малюк. Мир, спокій, злагода.

— Пригадаймо, що таке синоніми? *(Синоніми — це слова, однакові або близькі за значенням, але різні за звучанням і написанням.)*

— Яку роль відіграють у мовленні іменники-синоніми?

4. Ознайомлення з теоретичним матеріалом (с. 50)

5. Багатозначність іменника (вправа 103, с. 50–51)

- Ознайомлення учнів з текстом.
 - Що цікавого дізналися з тексту?
- Добирання слів з переносним значенням.
 - Прочитайте виділені слова.

Учні добирають до цих слів слова з довідки та записують у зошити.

6. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАЬ

1. Робота в групах

— Поедняйте слова *перо, ключ, бік, лінійка* з іншими словами таким чином, щоб показати їх багатозначність.

— Як слова стають багатозначними? *(Можна доповнювати існуючі слова новими значеннями.)*

2. Вибіркове списування

— Прочитайте речення. З поданих у дужках синонімів виберіть потрібне за змістом слово та запишіть з ним речення.

Переді мною розкинулось широке *(лан, поле, нива)*. Я відчув *(запахи, аромати, пахощі)* стиглого жита. Весела пісня жайворонка линула у *(височині, висоті, небесах)*.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

— Які іменники урізноманітнюють, увиразнюють наше мовлення? *(Чим більше людина в мовленні використовує синонімів, антонімів, слів у переносному значенні, тим мовлення стає милозвучнішим, багатограннішим.)*

— Яким іменником ви охарактеризуєте урок?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вправа 104 (с. 51).